

7. Правда України. – 1945. – 14 листопада.
8. ЦДАВО України, ф. 348, оп.3, спр. 384, 44 арк.
9. Кононенко И. Ф. Лечение инвалидов Отечественной войны – важнейшая государственная задача // Врачебное дело. – 1946. – № 3. – С. 99.

Аннотация

В статье проанализирована деятельность государственных и общественных организаций по обеспечению материально-бытовых условий жизнедеятельности инвалидов войны в первые годы после освобождения УССР и послевоенный период.

Annotation

Government and public organization's activity for providing material consumer living conditions of disabled people and invalids war in first years after liberation USSR and post war period is analyzed in this article.

УДК 811.161.2' 38 с.І.

Поворознюк С. І.

ФОРМУВАННЯ РИТМІКО-ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Найменшою неподільною одиницею мови є звук. Саме звукова форма мови є первинною у мовній практиці людства. При вивченні будь-якої мови одним із найважливіших завдань є оволодіння усним мовленням, яке є результатом слухового сприймання певної інформації.

Усна мова, виступаючи "однією з двох форм реального існування мови як засобу комунікації" [3, с. 691], продуктивно використовує як вербальні засоби спілкування, так і невербальні, зокрема інтонацію.

Метою статті є з'ясування особливостей формування ритміко-інтонаційних навичок на основі різних семантико-синтаксичних інтонаційних конструкцій при вивченні української мови студентами-іноземцями.

Інтонацією є "сукупність звукових мовних засобів, завдяки яким передається смисловий, емоційно-експресивний і модальний характер висловлення, комунікативне значення та ситуативна зумовленість, стилістичне забарвлення тексту, індивідуальність виражальних прийомів мовця" [3, с. 210]. Інтонація української мови включає в себе: а) підвищення й пониження тону (мелодика мовлення); б) прискорення й сповільнення вимови (темп мовлення); в) збільшення й зменшення сили голосу (інтенсивність мовлення); г) певне чергування наголошених і ненаголошених складів (ритм мовлення); ґ) виділення слова у фразі особливим наголосом – фразовим, логічним та емпатичним.

Отже, для оволодіння усним мовленням та читанням уголос важливим є засвоєння особливостей наголошування слів, побудови різноструктурних інтонаційних моделей, які є нормативними у мові, що вивчається, тобто необхідно формувати ритміко-інтонаційні навички.

Ритміко-інтонаційними навичками називаються "навички інтонаційно і ритмічно правильного оформлення мовлення, і відповідно, розуміння мовлення інших людей" [4]. Такі навички є надзвичайно важливими при вивченні української мови іноземними студентами, оскільки вони пов'язані з подальшим формуванням у студентів-іноземців лексико-семантичних і граматичних мовних навичок.

Основні знання про ритмомелодіку та інтонацію української мови студенти-іноземці отримують на початковому етапі оволодіння українською мовою, в подальшому вони вдосконалюють свої уміння та навички з правильного наголошування слів, побудови висловлювання відповідно до комунікативної мети – розповідного, питального, спонукального, пояснювального та ін., – емоційного оформлення власного мовлення протягом наступних трьох етапів вивчення української мови (функціонального, оперативного та корегуючого).

Для формування елементарних умінь із наголошування слів української мови іноземним студентам пропонується виконання таких завдань, як зоровий диктант (забезпечує вміння правильної вимови та наголошування шляхом спостереження за звучанням тематично пов'язаних слів, за їх інтонуванням з подальшим записом цих мовних одиниць по пам'яті); словниковий диктант (сприяє поповненню лексичного запасу студентів-іноземців і вдосконаленню їхніх умінь правильного написання та інтонування слів) [1, с. 5].

Основною одиницею інтонації є "інтонаційна конструкція (інтонема, інтонаційний контур), що оформлює передачу думки, охоплюючи ціле висловлювання або його частину, достатньо самостійну за своєю семантикою" [3, с. 211]. Фонетичний мінімум, який повинні засвоїти іноземні студенти, вивчаючи українську мову, охоплює усі інтонаційні конструкції української мови. Так, студенти повинні знати та пояснювати особливості поняття інтонаційної конструкції та її частин (центру, передцентру і постцентру), вміти будувати висловлювання відповідно до основних інтонаційних конструкцій української мови, а саме:

1. Перша інтонаційна конструкція: інтонація завершеності в розповідному реченні.
2. Друга інтонаційна конструкція: інтонація питання у питальних реченнях з питальним словом;

інтонація звертання; інтонація вимоги; інтонація розповідного речення з підсиленням протиставлення.

3. Третя інтонаційна конструкція: інтонація питання в питальних реченнях без питального слова; інтонація розповідного речення з вираженням незавершеності, зіставлення, перерахунку.

4. Четверта інтонаційна конструкція: інтонація питання в питальних реченнях зі значенням зіставлення (зі сполучником а).

5. П'ята інтонаційна конструкція: оклична інтонація у реченнях з займенниковими словами при вираженні якісної й кількісної оцінки; оклична інтонація в реченнях без займенникових слів.

6. Шоста інтонаційна конструкція: оклична інтонація в реченнях з/без займенникових слів при вираженні якісної й кількісної оцінки; інтонація перепитування.

7. Інтонація волевиявлених речень, що виражають: вимогу або категоричне прохання; ввічливе прохання; прохання про дію; прохання про дозвіл; побоювання й застереження; пораду.

8. Сьома інтонаційна конструкція: вираження заперечення незгоди.

9. Інтонація складного питального речення [2, с. 12-13].

3 метою формування у студентів-іноземців навичок побудови висловлювань відповідно до інтонаційних конструкцій української мови доцільне виконання таких завдань:

1. Інтонаційний диктант (сприяє розумінню студентами значення записаних інтонаційних конструкцій, усвідомленому використанню їх у соціально-побутовій сфері спілкування, правильному їх інтонаційному та граматичному оформленню).

2. Фразовий диктант (забезпечує вміння студентів будувати власні висловлювання (спочатку за пропонуванням зразком, а в подальшому – самостійно) та інтонувати їх відповідно до орфоепічних норм української мови).

3. Фразовий диктант з опорою на малюнок (дозволяє вдосконалювати вміння студентів будувати власні висловлювання з певної комунікативної теми шляхом спостереження за звучанням мікротексту, відтворення його вголос та при написанні, а також завдяки Отже, ритміко-інтонаційні навички є важливими при вивченні української мови як іноземної, оскільки від правильності усного мовлення залежить рівень та якість соціально-побутового, соціально-культурного та професійного спілкування іноземних студентів в україномовному середовищі).

Використана література:

1. *Вінницька В. М.* Слухаємо, говоримо, пишемо (українська мова як іноземна): навчальний посібник / В. М. Вінницька, Л. С. Головяшина. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2003. – 184 с.
2. Навчальні мінімуми з української і російської мов для іноземців / [укл. Н. Ф. Зайченко, С. А. Воробйова]. – К. : ІСДО, 1995. – 200 с.
3. Українська мова: енциклопедія / [редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. – [2-е вид., випр. і доп.]. – К. : Українська енциклопедія, 2004. – 824 с.
4. *Шендерук О. Б.* Принцип апроксимації / О. Б. Шендерук, В. А. Пермінова // www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia/1_94987.doc.htm

А н н о т а ц и я

Охарактеризованы особенности основных интонационных конструкций украинского языка. Исследована специфика ритмико-интонационных навыков, формирование которых является необходимым для овладения украинским языком иностранными студентами. Определены основные виды тренировочных упражнений, которые являются эффективными при формировании у студентов-иностранцев умений и навыков правильного интонирования разнообразных интонационных конструкций украинского языка.

A n n o t a t i o n

The features of intonation of Ukrainian, basic intonation constructions. Specific of ritmiko-intonation skills forming of which is necessary for a capture Ukrainian by foreign students is investigational. The basic types of trainings exercises which are effective at forming for the students-foreigners of abilities and skills of correct intonation of the various intonation Ukrainian language constructs are certain.

УДК 378.016:[39(100):379.822]

Подобєд О. А.

ВІРТУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЕТНОГРАФІЧНИМИ МУЗЕЯМИ СВІТУ

Екскурсійна діяльність як форма навчально-виховної роботи здавна перебувала у полі зору педагогів. У XXI ст. екскурсія як складова частина навчального процесу набуває нового вигляду.

Наприкінці 1960-х – на початку 1970-х рр. японські вчені розробили концепцію відкритого інформаційного суспільства. Вони стверджували, що рушійною силою розвитку суспільства буде виробництво не матеріального, а інформаційного продукту [4]. Концепція внесла свої корективи і в організацію навчальної екскурсійної діяльності.

Ще на початку 1980-х рр. Міжнародна рада музеїв заявила про необхідність широкого впровадження